

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Turvallisuuskomitean sihteeristö on pyytänyt Suomen Pankilta lausuntoa luonnoksesta yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi. Suomen Pankin lausunto on jaoteltu otsikkokohtaisesti niistä osa-alueista, joista Suomen Pankilla on lausuttavaa.

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

2.2. Kansainvälinen ja EU-toiminta

Kansainvälistä ja EU-toimintaa koskevassa osuudessa ei ole mainittu Suomen asemaa osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää tai Suomen jäsenyyttä Euroopan talous- ja rahaliitossa. Suomen Pankki toimii osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää ja Suomen Pankin keskeisimpänä tehtävänä on toteuttaa osaltaan Euroopan keskuspankin neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa.

Kohta jää luonnoksessa rahaliiton ja keskuspankkijärjestelmän kuvauksen puuttumisen vuoksi puutteelliseksi, eikä anna kattavaa kuvaa varautumisen kannalta merkittävästä yhteistoiminta- ja päätöksentekorakenteesta.

Suomen Pankin mielestä kohtaa olisi tarpeen täydentää edellä mainituilla kokonaisuuksilla, jotta Suomen keskeiset riippuvuudet kansainvälisestä toiminnasta tulevat kattavasti kuvatuiksi.

2.5 Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus

Luonnoksessa ei suoraan kuvata käteismaksamisen tai käteisen käytön edellytyksien turvaamista osana yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Vaikka Suomi onkin sähköisen maksamisen kärkimaita, on käteisellä maksuväliseenä edelleen merkitystä. Merkitys erilaisissa häiriötilanteissa tai valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa voi sähköisen maksamisen häiriöiden vuoksi olla merkittävästikin suurempi kuin normaalioloissa.

Käteinen raha on jo fyysisen luonteensa vuoksi toimintavarma maksamisen vaihtoehto tilanteissa, joissa muissa maksujärjestelmissä tai perusinfrastruktuurissa, kuten sähkössä tai tietoliikenteessä esiintyisi häiriöitä. Turvallisuusstrategiassa olisi hyvä nostaa käteismaksamisen edellytysten turvaaminen osaksi elintärkeitä toimintoja sekä mainittuja strategisia tehtäviä. Edellytysten turvaaminen liittyy sekä käteisen logistiin järjestelyihin että mahdollisuuden käyttää käteistä esimerkiksi välttämättömien päivittäistavaraostosten toteuttamiseen.

Kommentti koskee myös strategisia tehtäviä, mm. rahoitusjärjestelmän turvaamista, toimentulon turvaamista sekä päivittäistavara huoltoa.

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

5.1. Julkinen hallinto

Kohdassa on kuvattu kattavasti säännönmukaisen valtionhallinnon toimintaa. Lisäksi kohdassa on avattu kuntien roolia osana julkista hallintoa sekä hyvinvointialueiden sekä Helsingin kaupungin ja Ahvenanmaan tehtäviä kokonaisturvallisuuden toimijoina.

Kohdassa on mainittuna myös korkeakoulut sekä tutkimusverkostot sekä näiden osuus yhteiskunnan kehittämisessä.

Korkeakouluja koskevan kappaleen lopussa on todettu, että muita keskeisiä julkishallinnon toimijoita ovat esimerkiksi itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset, Kansaneläkelaitos ja Suomen Pankki.

Jotta kohdasta muodostuu ymmärrettävä kokonaisuus julkishallinnosta, olisi tarpeen, että Suomen Pankkia käsitellään muuta julkishallintoa koskevissa kappaleissa ja että Suomen Pankin tehtäviä olisi kuvattu edes yleisellä tasolla. Suomen Pankilla osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää on keskeisiä yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin liittyviä kokonaisuuksia, kuten rahahuolto ja setelien liikkeellelasku, valuttavarannan hallussapito ja hoito, sekä maksu- ja muun rahoitusjärjestelmän luotettavuudesta ja tehokkuudesta huolehtiminen sekä normaali- että poikkeusoloissa. Suomen Pankki toteuttaa Euroopan keskuspankin neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa Suomessa.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

Kriittinen tehtävä 27. Taloudellisten voimavarojen hankkiminen ja kohdentaminen

Kappaleessa on kuvattu kattavasti valtion toimintakyvyn varmistamiseen liittyvät seikat. Maksuliikepalvelujen osalta on yksityiskohtaisesti todettu kahden maksuliikepankin sekä huoltovarmuuspankin olemassaolo. Nämä ovat erillisiä toimijoita. Pidämme riittävänä todettavan, että valtiolla on useita kanavia varmistaa maksuliikenne häiriötilanteessa.

Kriittinen tehtävä 28. rahoitusjärjestelmän toiminnan turvaaminen

Elintärkeän toiminnon kuvauksessa on varsin kattavasti kuvattu VM:lle kuuluvia tehtäviä, kuten Suomen osallisuutta EU:n pankkiunionissa. Samassa yhteydessä olisi kuitenkin olennaista mainita Suomen kuuluminen Euroopan keskuspankkijärjestelmään.

Euroopan keskuspankki totesi valmiuslakia koskevasta komiteamietinnöstä muun muassa seuraavaa:

Ottaessaan euron käyttöön Suomi siirsi peruuttamattomasti yhteisölle perustamissopimuksessa ja perussäännössä määrätyn rahapolitiikkaa koskevan toimivallan ja muut toimivaltuudet EKP:n tehtävien osalta. Näillä aloilla (viitekoron asettaminen, likviditeetin lisääminen tai vähentäminen markkinoilla, tehokkaiden ja varmojen selvitys- ja maksujärjestelmien varmistaminen, valuuttavarantojen hoito, setelien liikkeeseen laskeminen, eurojärjestelmän vakauden edistäminen) tietyt politiikasta päättämistä koskevat toimivaltuudet ja tietty lainsäädäntövalta kuuluvat perussäännön 8 artiklan mukaan yksinomaan EKP:n päätöksentekuelimille.

Jotta rahoitusjärjestelmää koskevien toimijoiden ja toimivaltuuksien keskinäiset suhteet tulevat kattavasti ja ymmärrettävästi kuvatuiksi, olisi tarkoituksenmukaista kuvata rahoitusjärjestelmää koskevan kriittisen tehtävän yhteydessä, että merkittävä osuus normaaliaikojen toimivaltuuksista on tosiasiallisesti EKP:lla ja Suomen Pankilla osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää.

Kriittinen tehtävä 47. Sosiaaliturva: toimeentulon turvaaminen

Kappaleessa kuvataan selkeästi toimeentulon turvaamiseen vaadittavat menettelyt poikkeusolosuhteissa. Ehdotamme kuitenkin muotoiluun muutosta poikkeusolosuhteissa käytettävien toimintatapojen osalta.

Yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten Suomen Pankin kanssa, voidaan soveltaa joustavasti poikkeusolosuhteiden edellyttämiä toimintatapoja tukeutuen olemassa olevien maksuvälineiden, kuten käteisen hyödyntämiseen.

Lisäksi ehdotamme, että Suomen Pankki lisätään kappaleen toimijat-listaukseen.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

-

Sarin Juha
Suomen Pankki